

Datahub / Pasi Aho

24.9.2019

Työ- ja elinkeinoministeriö
Hallitusneuvos Arto Rajala
kirjaamo@tem.fi

FG-J1-113

Suomen vähittäismarkkinoiden keskitetyn tiedonvaihtoratkaisun (datahub) toteutusaikataulu ja käyttöönottoon tarvittavat säädökset

1 Taustaa

Fingrid Oyj (Fingrid) käynnisti keskitetyn tiedonvaihtoratkaisun (datahub) toteuttamisen keväällä 2015 työ- ja elinkeinoministeriön pyynnöstä. Samassa yhteydessä ministeriö totesi tekevänsä tarvittavat lakimuutokset hankkeen edetessä. Hankkeen käynnistämisen yhteydessä datahubin valmistumisen tavoiteajankohdaksi asetettiin Q3/2019. Välittömästi työn käynnistymisen jälkeen Fingrid käynnisti yhteistyössä toimialan kanssa tarvittavat, laaja-alaiset määrittelytyöt. Samalla Fingrid valmistautui hankkimaan datahub-järjestelmän julkisena hankintana. Hankintaa ja datahubin operatiivista toimintaa varten Fingrid perusti alkuvuodesta 2016 täysin omistamansa tytäryhtiön Fingrid Datahub Oy:n (FGDH). Juha Sipilän hallituksen laatima Energia- ja ilmastostrategia tuki datahubin tarpeellisuutta. FGDH sai julkisen hankinnan datahub-järjestelmästä valmiiksi keväällä 2018 ja toimittajaksi valittiin CGI Suomi Oy. Järjestelmän toteutus aloitettiin välittömästi syksyllä 2018 ja datahubin valmistumisen ajankohtaa siirrettiin 04/2021. Datahubin käyttöönoton edellyttämät muutokset sähkömarkkinalakiin tulivat voimaan helmikuussa 2019. Sähkömarkkinalain mukaisesti markkinatoimijat toimittivat ensimmäisen käyttöönottosuunnitelmansa FGDH:n ohjeiden mukaisesti 30.4.2019 mennessä sekä Energiavirastolle että FGDH:lle. Käyttöönottosuunnitelmat toivat esiin toimialan valmiusasteen tämänhetkisen tilanteen datahubin käyttöönoton osalta.

2 Datahub-hankkeen tilanne tällä hetkellä

2.1 Datahub-järjestelmätoteutuksen tilanne

Datahub-järjestelmän toteutusta on nyt tehty CGI:n kanssa reilu vuosi. Toteutus etenee tällä hetkellä yleissuunnitteluvaiheessa tehdyn toteutussuunnitelman (vaiheittainen eteneminen, 5 osavaihetta) mukaisesti lähes aikataulussa. Työssä on priorisoitu toimialan tarvitsemat toiminnallisuudet mm. muiden tausta- ja valvontaprosessien edelle. Suunnitelman mukaisesti datahubin suunnittelutyö valmistuu tämän vuoden puolella ja toimialan tarvitsemat toiminnallisuudet pitäisi olla toimialan testattavissa Q2/2020 aikana.

Järjestelmätoimittajia varten on pystytetty keväällä 2019 erillinen testiympäristö tuotekehitystä- ja testausta varten. Kyseiseen ympäristöön on jo toimitettu osavaiheiden 1-3 toiminnallisuudet CGI:n toimesta. Lisäksi FGDH on perustanut markkinatoimijoista pilottiryhmän. Pilottiryhmän testausta varten FGDH on avannut oman testiympäristön syksyllä 2019, jossa on samat toiminnallisuudet kuin järjestelmätoimittajien testiympäristössä.

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

2.2 Toimialan valmius

FGDH on muodostanut toimialan valmiuden tilannekuvan eri lähteiden kautta kuten markkinatoimijoiden käyttöönottosuunnitelmista (30.4.2019), erillisillä kyselyillä käyttäen markkinatoimijoiden datahub-valmiuden seurantatyökalua, lisäselvityspyynnöillä sekä erillisillä puhelinhaastatteluilla. Lisäksi FGDH on käsitellyt toimialan valmiutta kahdessa datahubin seurantaryhmän kokouksessa (17.6 ja 27.8) ja käynyt lukuisia tapaamisia niin markkinatoimijoiden kuin järjestelmätoimittajien kanssa, yhdessä ja erikseen.

Markkinatoimijoiden valmius ottaa datahub käyttöön 04/2021 on kaksijakoinen. Tehdyn analyysin perusteella jakeluverkkoyhtiöiden käyttöpaikkalukumäärään (yhteensä 3,7 milj.) suhteutettuna 70% käyttöpaikoista on datahub-yhteensopivissa järjestelmissä (asiakastieto- ja mittaustenhallintajärjestelmä) 04/2021 ja 30% käyttöpaikoista eivät ole datahub-yhteensopivia. Osalla markkinatoimijoista ei ole tälläkään hetkellä hankintasopimuksia koskien datahubin tarvitsemia tietojärjestelmätoimituksia. Tehdyn selvityksen mukaan viive on 6-12 kuukautta.

Markkinatoimijoiden ja järjestelmätoimittajien kanssa käytyjen keskustelujen perusteella viimeiset markkinatoimijoiden tarvitsemat datahub-yhteensopivat tietojärjestelmätoimitukset voidaan toimittaa markkinatoimijoille Q2/2021. Varsinaisen toimituksen jälkeen kyseiset tietojärjestelmät tulee testata markkinaosapuolten toimesta ja ottaa tuotantokäyttövalmiuteen. Vasta sen jälkeen kyseiset markkinatoimijat voivat siirtyä varsinaiseen datahubin testaus- ja sertifiointiprosessiin. Tätä tilannetta tukee se, että vain kolme järjestelmätoimittajaa kykenee tekemään datahubin testausympäristössä onnistuneita toiminnallisia testejä. Pilottiryhmän varsinaisia testejä ei ole vielä pystytty aloittamaan.

2.3 Yhteenveto tilanteesta

FGDH datahub-järjestelmän toteutus CGI Suomen kanssa etenee lähes aikataulussa. Toimialan valmius on kaksijakoinen; yli puolet ilmoittaa olevansa tällä hetkellä aikataulussa ja loput eivät ole. Ilmoitettu viive on 12 kuukautta. Edellä mainittujen asioiden valossa nykyaikataulu kokonaisuuden kannalta ei ole realistinen.

Datahubin näkökulmasta katsottuna lukuisia testaus- ja sertifiointitoiminpiteitä voidaan toteuttaa porrastetusti sekä suorittaa erillisiä alustavia käyttöönottoharjoituksia siihen kykenevien markkinatoimijoiden kanssa. Lopussa kaikki markkinatoimijat tulee saada "samalle viivalle", jotta voidaan aloittaa datahubin koekäyttöperiodit sekä aikanaan siirtyä lopulliseen go-live vaiheeseen.

Tehdyn alustavan laskelman mukaan FGDH kustannukset yhden vuoden viivästyksestä ovat noin 8-9 milj.€ luokkaa.

3 Toimenpiteet

FGDH hallitus on 20.9.2019 pitämässään kokouksessaan päättänyt ehdottaa datahubin käyttöönottoaikataulun siirtämistä noin vuodella eteenpäin ja uudeksi käyttöönottopäiväksi ehdotetaan 21.2.2022. Kyseinen päivämäärä ottaa huomioon muun muassa taseselvityksen aikataulutuksen.

Datahub / Pasi Aho

24.9.2019

Uuden aikataulun varmistamiseksi tehdään kaikki mahdolliset toimenpiteen ja lisäaika tulee käyttää hyödyksi mahdollisimman tehokkaasti. Tämän tueksi FGDH laatii vuoden 2019 loppuun mennessä tarkemman suunnitelman datahubin käyttöönololle. Suunnitelma tulee sisältämään paljon konkreettisia, mitattavia välitavoitteita, joiden toteuttamista voidaan seurata. FGDH tulee käymään hankkeen etenemistä säännönmukaisesti läpi niin Energiaviraston kuin työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Energiavirastolla on keskeinen rooli valvontatoimenpiteissä.

FGDH katsoo, että sähkömarkkinalain mukainen käyttöönottoasetus ja sen asettama käyttöönottopäivämäärä tarvitaan mahdollisimman pikaisesti. Myös muut datahubin tarvitsemat asetusmuutokset tulisi saada voimaan mahdollisimman pikaisesti. Nämä toimenpiteet tuovat datahubin toteuttamiselle uskottavuutta.

Työn etenemisen tueksi FGDH lisää edelleen viestintää ja töiden etenemisen seuranta. Markkinatoimijoiden ja järjestelmätoimittajien projektien etenemisestä tarvitaan avointa, läpinäkyvää ja tiivistä raportointia kriittisellä polulla olevien järjestelmäkehitysten ja toteutusprojektien etenemisestä. Kyseisen vaatimuksen läpinäkyvyydestä FGDH lisää osaksi datahubin käyttöönottosuunnitelmaa mahdollisimman pikaisesti. Tilannekuvan muodostamiseen FGDH:n tulee hankkimaan konsulttiapua.

4 FGDH esittää, että aikataulusta laaditaan ja julkaistaan yhteinen tiedote FGDH:n, Energiaviraston sekä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Lainsäädännölliset toimenpiteet

FGDH esittää, että työ- ja elinkeinoministeriö säätää datahubia koskevan käyttöönottoasetuksen niin nopeasti kuin mahdollista. Käyttöönoton ajankohdaksi FGDH ehdottaa päivämäärää 21.2.2022.

Myös muiden datahubin tarvitsemien asetusmuutosten valmistumista tulisi kiirehtiä mahdollisuuksin mukaan.

Ystävällisin terveisin

Fingrid Datahub Oy

Pasi Aho
johtaja

Tiedoksi Energiavirasto/Suvi Lehtinen